

ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ ДОРΟΣЛИХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНІЦІАТИВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ізбаш С.С.

Україна, м. Мелітополь, Мелітопольський державний педагогічний університет імені
Богдана Хмельницького

На сьогоднішній день у Мелітополі створено 214 громадських організацій, які об'єднують десяту частину жителів міста. Встановленню продуктивної взаємодії влади і громадських організацій сприятимуть, з одного боку, відкритість владних структур і їх вміння слухати, а з іншого - розвинені громадянські компетентності представників НГО. Все вищевказане дозволяє констатувати, що створення демократичного громадянського суспільства буде можливе за умов організації цілеспрямованої практичної підготовки дорослих до реалізації ініціатив громадянського суспільства.

Науково-методичний центр освіти дорослих (НМЦОД), створений наприкінці 2014 року у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького, започаткував підготовку дорослих з підвищення рівня соціокультурних компетенцій громадян. Проблема підготовки дорослих визначилась з потреби дорослого населення регіону у набутті знань і умінь ефективної комунікації, налагодження продуктивної взаємодії з різними учасниками громадянського суспільства: представниками влади, ЗМІ, громадськими організаціями, керівниками міських установ, політиками тощо для реалізації ініціатив громадянського суспільства.

В рамках даної роботи було організовано проведення комплексу заходів, першим з яких став «круглий стіл» на тему: «Освіта дорослих – ключ у XXI століття», де відбулося обговорення проблем освіти дорослих в регіоні у європейському форматі «діалогу за кавою», що має назву «World cafe». Данна форма в 90-ті роки XX століття в Європі зарекомендувала себе як вдалий засіб неформального обговорення проблем, що поєднує в собі метод експертного опитування з елементами ділової гри і групового письмового інтерв'ю. До участі були запрошені представники академічної спільноти: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (м. Київ), Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Таврійський державний агротехнологічний університет, Бердянський державний педагогічний університет; представники органів місцевого самоврядування міста і

району, виконавчої влади, представники громадських організацій, провайдери освітніх послуг для дорослих – всі, хто не байдужий до перспектив розвитку освіти дорослих у регіоні.

За результатами обговорення виявилось, що мотивами до навчання дорослих є: бажання не відставати від молодого покоління у сучасних технологіях, підвищення матеріального достатку, можливість самореалізації та саморозвитку, працевлаштування, підвищення кваліфікації. Оригінальними виявилися такі мотиви як авторитет вчителя, можливість використання свого потенціального ресурсу, підвищення соціальної користі, пошук себе. Пріоритетними напрямками освіти дорослих в регіоні учасники дискусії визначили: громадянська активність, підвищення професійного рівня, особистісний розвиток, клуби за інтересами, курси навчання новим навичкам, школа сімейних відносин, підвищення якості життя. Оптимальний формат навчання дорослих повинен орієнтуватися на індивідуальні відмінності навчальних можливостей дорослих із застосуванням інтерактивних і дистанційних форм і методів навчання.

Для представників громадських організацій міста і регіону Науково-методичним центром освіти дорослих був проведений тренінг з питань залучення коштів та написання грантових проектів «Основи фандрайзингу та написання проектів». Представники громадських організацій навчалися оформлювати заявки на отримання фінансування для реалізації суспільних проектів.

У тренінгу взяли участь більше 40 активних учасників з 14 громадських організацій, діяльність яких спрямована на вирішення актуальних проблем міста, що пов'язані з розвитком громадянського суспільства, захистом прав людини і свобод, боротьбою з корупцією, реалізацією гендерної політики, розвитком культури та міжнародних відносин. Тренінг відбувався шляхом покрокової презентації основних етапів розробки успішного проекту: проблематика проекту, його мета, результати та бюджет. Важливим елементом вирішення проблеми, на думку тренерів, є залучення держави, бізнесу та громадськості до роботи над нею. Якщо хоча б один із трьох суб'єктів залишається осторонь проблеми, її вирішення значно ускладнюється, а іноді й узагалі стає неможливим. Під час тренінгу фахівці надали конкретні рекомендації з організації проектної діяльності, познайомили учасників з умовами складання успішної заявки, розкрили 10 заповідей фандрайзингу, провели майстер-клас зі складання бюджету проекту та оцінки можливих ризиків тощо.

Навчання дорослих з метою підвищення якості надання публічних послуг на основі суспільної активної участі громади, створення системи суспільних консультацій проведене на наступному тренінгу за методикою «Радар». Учасникам було запропоновано методи і технології роботи із соціальними групами і суспільними об'єднаннями, способи пошуку серед мешканців міста експертів і реформаторів, які безпосередньо можуть підтримати та допомогти реалізувати ініціативи і проекти недержавних суспільних організацій. Під час тренінгу представники суспільних організацій навчались знаходити механізми і інструменти вирішення проблем міста за позабюджетні кошти, розвивали управлінські якості представників суспільних організацій. В межах тренінгу учасники вчилися вирішувати різні проблеми міста – від стану міських доріг до проведення інтеркультурного фестивалю. За підсумками тренінгу учасники навчались формулювати ідею і мету проекту, оформлювати проектні заявки. Результатом тренінгу стало розуміння представниками суспільних організацій специфіки створення проектів на отримання європейських грантів для реалізації ініціатив громадянського суспільства та отримання знань з пошуку механізмів вирішення різних проблем міста.

Черговим заходом з підвищення рівня соціокультурних компетенцій дорослих став тренінг комунікативної компетентності. Учасниками тренінгу стали представники громадських організацій, органів місцевого самоврядування, громадської ради міста, діяльність яких спрямована на вирішення актуальних проблем міста Мелітополя. Відбулося поєднання змістовної теоретичної та творчої практичної частин з невимушеною співпрацю групи. Використано європейський досвід тренерської роботи з групою та ґрунтовні теоретичні знання різних складових процесу формування комунікативної компетентності, які супроводжували виконання кожного блоку практичних вправ.

Учасники познайомились з поняттями тренінг, комунікація, компетентність, комунікативні вміння, активне та пасивне слухання, ділове спілкування, невимушена розмова, експертна зона, відкриті запитання, закриті запитання, ситуація, інцидент, конфлікт тощо. За допомогою технік «активне слухання», «формулювання запитань», «вербалізація», «невимушена розмова», «перифразування та інтерпретація» «регуляція емоційного настрою», «вирішення конфліктів», учасники вдосконалювали свої навички ділового спілкування: вчилися вступати у контакт, задавати відкриті запитання, вести невимушену розмову, заохочувати партнера до розкриття власної позиції, чути, сприймати і розуміти партнера по спілкуванню, передавати партнеру те, що його

почули і зрозуміли, вирівнювати емоційне напруження стан під час спілкування, застосовувати спеціальні способи для вирішення конфліктів, передавати позитивний настрій іншим. Учасники розширили досвід комунікативної поведінки, навчилися долати типові бар'єри комунікації. Все це спрямоване на навчання представників громадських організацій і органів місцевої влади налагоджувати ефективний діалог і взаємодію для успішного розвитку міста Мелітополя. По закінченню всіх етапів тренінгу в колективі панували вже дружні стосунки і всі із задоволенням поділились враженнями про необхідність змін у власній поведінці, знайшли однодумців для подальшої соціальної роботи на благо мешканців міста Мелітополя.

Інтерактивний семінар у форматі ворк-шоп на тему: «Оцінка ефективності і результативності соціальної політики», проведений у Науково-методичному центрі освіти дорослих МДПУ імені Богдана Хмельницького, спрямований на отримання практичних умінь працювати над розробкою апікаційної форми проектної заявки. Результатом інтерактивного семінару стала розробка 3-х проектних заявок, як плідної співпраці громадських організацій, органів місцевого самоврядування та науковців.

Останнім заходом в межах роботи з підвищення соціокультурних компетенцій дорослих проведено регіональний тренінг «Мелітопольські голоси за демократію». Учасниками тренінгу стали більше 30 активних мешканців регіону: представники громадських організацій та мас-медіа, серед яких і студентське телебачення Мелітополя. Мета тренінгу – підвищення обізнаності громадськості щодо ініціатив громадянського суспільства шляхом якісної регіональної журналістики. Фіналом тренінгу стала ділова гра від співробітників Науково-методичного центру освіти дорослих МДПУ імені Богдана Хмельницького, в якій кожен учасник тренінгу отримав можливість відпрацювати свої «громадські ролі»: майбутніх кандидатів передвиборчої кампанії, ЗМІ та НГО. Гравці отримали рекомендації від експертів як формулювати точні запитання, відповідати конкретно та лаконічно, а лідери НГО – розпізнавати сумнівних кандидатів у місцеву раду.

Таким чином, започаткована робота з підготовки дорослих до реалізації ініціатив громадянського суспільства дозволяє підвищити рівень довіри між членами місцевої громади, відчутти власну причетність до спільної справи і побачити її конкретні результати. Виявляючи ініціативу у вирішенні певних проблем, представники громадських організацій зможуть впливати на місцеву владу з метою реалізації програм розвитку міста. А успішні приклади громадянських ініціатив

стимулюватимуть нових громадян до участі у суспільному житті, до покращення її якості і якості управління місцевою громадою.